

Sfinks z Gizy

Jednym z najpopularniejszych dzieł sztuki starożytnej jest niewątpliwie Sfinks. Monument położony jest w Egipcie, a dokładniej w Gizie. Zwrócony jest on na wschód, czyli w kierunku Nilu. Posąg ten ma ciało lwa i ludzką głowę, ma wymiary 20 m wysokości i 73 m długości. W najszerszym miejscu twarz ma ponad 4 m. Kolos tchnie królewskim dostojeństwem. Wykonany jest z monolitu, naturalne wzniesienie zostało odpowiednio przycięte i wykorzystane jako rdzeń monumentalnej rzeźby. Uważa się, że Sfinks powstał w okresie piramid, czyli 2,5 tysiąca lat p.n.e., w czasie panowania dynastii faraona Khafre (Chefrena). Jednak ostatnie badania pokazują, że Sfinks może być zdecydowanie starszy. Jeden z egiptologów doktor Robert Schoch dowodzi, że Sfinks powstał około 7 tysięcy lat p.n.e. Skąd takie wnioski? Okazuje się, że Sfinks powstawał etapami. Pierwszą częścią był korpus a najpóźniej powstała część tylna. Na Sfinksie są widoczne zniszczenia od wody, a inne zabytki niszczone były przez piasek i wiatr.ⁱ

Wizerunek Sfinksa, wykonany został prawdopodobnie na zlecenie Chefrena (władca starożytnego Egiptu z IV dynastii, z okresu Starego Państwa, jego imię oznacza "Niechaj Re objawia się w chwale"). U jego łap znajduje się mała świątynia. Otoczony jest piramidami. Z racji jego położenia, Sfinks wielokrotnie zasypywany był pustynnym piaskiem. Pierwsza znana próba odkopania posągu miała miejsce około roku 1400 p.n.e. Pierwsze nowożytnie prace wykopaliskowe odbyły się w roku 1817, w ich czasie odkopana została jedynie przednia część Sfinksa. Cały monument odkopany został dopiero w roku 1925. Ponadto „dyrektor Centrum Studiów i Projektów Wodnych na Uniwersytecie w Kairze oświadczył, iż wody gruntowe stwarzają poważne zagrożenie dla Sfinksa, który położony jest na poziomie niższym niż piramidy. Ostatnie pomiary wykazały, iż woda znajduje się już 4 m pod Sfinksem.”ⁱⁱ

Cecha charakterystyczna Wielkiego Sfinksa z Gizy jest brak nosa. Nie wiadomo kiedy, ani co spowodowało uszkodzenie posągu „Istnieją na ten temat liczne teorie, od legendy o odstrzeleniu go przez wojska napoleońskie, po geologiczne następstwa 4 tysięcy lat wystawienia skały na działanie warunków atmosferycznych.”ⁱⁱⁱ

Grecka nazwa „sfinks” wywodzi się z egipskiego określenia „*sphíngō*” - "dusić". Być może zostało ono stworzone przez osoby, które obserwowały sposób polowania lwic, które zaciskają zęby na szyi swojej ofiary i czekają na jej uduszenie. Niektórzy twierdzą też, że greckie słowo "sfinks" powstało na skutek zniekształcenia egipskiego *szesepankh*, oznaczającego "żyjący obraz". Twierdzą oni, że odnosi się ono raczej do posągów sfinksów, które zostały wyrzeźbione z "żywej skały" (tzn. kamienia, który znaleziono na miejscu budowy, a nie np. sprowadzono z kamieniołomów), a nie na określenie mitycznego stworzenia. Sfinks w starożytnym Egipcie to symbol władzy królewskiej, przedstawiany jako postać leżącego lwa z głową człowieka, często z twarzą faraona.

Niektóre źródła podają, że Sfinks na początku prawdopodobnie miał głowę lwa, dopiero później jeden z faraonów przekuł ją na swoją podobiznę. Na przekucie wskazuje to, że głowa jest mniej zerodowana niż reszta sfinksa, mimo że przez większość czasu była odsłonięta (tak jak już pisałam wcześniej Sfinks często był zasypywany pustynnym piaskiem, przez to jakiś czas widoczna była tylko głowa, a reszta była ukryta pod ziemią). Głowa jest też nieproporcjonalnie mała w stosunku do reszty ciała. Inna teoria mówi że Sfinks był szakalem. Anubis bóg z głową szakala w egipskiej religii jest strażnikiem umarłych. Umieszczenie rzeźby szakala przy nekropoli jest więc bardziej prawdopodobne niż wizerunku lwa. Po łapach nie można poznać jakie zwierzę przedstawia ponieważ były one zbyt zniszczone, odrestaurowano je tak, by przedstawiały łapy lwa.

Sfinks z Gizy zachwycał, zachwyca i pewnie jeszcze długo będzie zachwycał wszystkich turystów i naukowców.

ⁱ <http://ciekawostki.genialne.eu/zagadkowy-sfinks/#more-37>

ⁱⁱ <http://infra.org.pl/historia-/paleoastronautyka/562-komnata-zapiskow-i-groty-pod-piramidami>

ⁱⁱⁱ <http://www.miejscer.pl/miejscza/wielki-sfinks-w-gizie/>

Bibliografia:

1. <http://www.budowle.pl/budowla,Sfinks>
2. <http://ciekawostki.genialne.eu/zagadkowy-sfinks/#more-37>
3. <http://infra.org.pl/historia-/paleoastronautyka/562-komnata-zapiskow-i-groty-pod-piramidami>
4. <http://www.miejscer.pl/miejscza/wielki-sfinks-w-gizie/>
5. <http://www.starozytny-egipt.info/sfinks.html>
6. <http://pl.wikipedia.org/wiki/Sfinks>

Strony przeglądane w dniu 01.10.2011r.